

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 1/2022-54

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **DANAE VISION s. r. o.**, Dolné Rudiny 29, Žilina, IČO 50 656 015, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Takáčom, Horná 51, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 25/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 25/2017 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Kežmarok **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 25/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Kežmarok **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Kežmarok **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **707,45 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. apríla 2021 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 11 ods. 1 listiny a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 54/2020 zo 14. januára 2021 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“) a postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 25/2017. Sťažovateľka navrhla napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Súčasne požiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu okresného súdu vyplýva, že právna predchodkyňa sťažovateľky podala 22. septembra 2017 ako prehlasovaná vlastníčka bytu v budove rozostavaného hotela Lesná žalobu podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“) o neplatnosť rozhodnutí prijatých na schôdzi vlastníkov bytov a nebytových priestorov konanej 25. augusta 2017. Pôvodná žalobkyňa podaním z 25. apríla 2018 navrhla, aby okresný súd povolil vstup sťažovateľky do konania namiesto pôvodnej žalobkyne z dôvodu kúpy jej podniku sťažovateľkou. Okresný súd jej návrhu vyhovel až uznesením z 1. septembra 2019.

3. Sťažovateľka sa návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia z 13. októbra 2020 domáhala, aby okresný súd do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 5 C 25/2017 pozastavil účinnosť uznesenia prijatého na schôdzi vlastníkov bytov a nebytových priestorov konanej 25. augusta 2017. Vyjadrením zo 4. novembra 2020 sťažovateľka reagovala na vyjadrenie spoločnosti Finerg International, s. r. o. (žalovaný v 1. rade), k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 25/2017 z 13. novembra 2020 návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie, o ktorom krajský súd rozhodol uznesením č. k. 9 Co 54/2020 zo 14. januára 2021 tak, že uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

4. Sťažovateľka uviedla, že konanie pred okresným súdom prebieha pomaly, keďže trvá už viac ako tri a pol roka (ku dňu podania ústavnej sťažnosti) bez nariadenia pojednávania, teda v jeho postupe vznikli zbytočné prietahy v konaní.

5. Zdlhavý postup okresného súdu v napadnutom konaní má za následok opakované návrhy na pripustenie zmien na strane žalovaných podľa aktuálnych vlastníckych vzťahov. Okresný súd tým spôsobil prietahy v konaní. Neefektívny postup spôsobuje okresný súd podľa sťažovateľky nesprávnym doručovaním písomností v napadnutom konaní.

6. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 1/2022 z 18. januára 2022 ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 25/2017 prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že napadnuté konanie začalo na základe žaloby doručenej pôvodnou žalobkyňou 25. augusta 2017 a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Vo veci je na 22. apríl 2022 nariadené prvé pojednávanie.

8. Okresný súd poukázal na skutočnosť, že pôvodná žalobkyňa v žalobe poukázala na osobitosť predmetu tohto sporu vyplývajúcu z existencie majetkových, personálnych a rodinných prepojení medzi jednotlivými pôvodnými žalovanými. Podľa obsahu predmetnej žaloby sťažovateľka žalobou napáda predovšetkým konanie žalovaného v 1. rade, ktorý ako väčšinový spoluvlastník budovy a vlastník bytov a nebytových priestorov zneužíval svoje právne postavenie.

9. Sťažovateľka odôvodňuje svoje tvrdenia o zbytočných priťahoch v konaní najmä tým, že okresný súd nedoručoval jednotlivé rozhodnutia, najmä uznesenia o zmene účastníctva v konaní, výlučne žalovanému v 1. rade ako správcovi budovy, ale všetkým vlastníkom bytov a nebytových priestorov v budove jednotlivo. V tomto smere je však potrebné mať na zreteli, že sťažovateľka namieta predmetnou žalobou predovšetkým správanie žalovaného v 1. rade, teda subjektu, ktorý vykonáva funkciu správcu budovy. Žalovaný v 1. rade v čase podania žaloby bol však aj vlastníkom 19 bytov, 8 nebytových priestorov a 2 rozostavaných bytov v budove a v priebehu konania realizoval v súlade s obsahom svojho vlastníckeho práva svoje oprávnenie s predmetom vlastníctva nakladať. V priebehu konania tak došlo k niekoľkým prevodom vlastníckych práv k bytom a nebytovým priestorom v budove, ktoré boli predtým vo vlastníctve žalovaného v 1. rade. Z tohto dôvodu bolo potrebné zo strany súdu na uvedené skutočnosti reagovať, na čo reflektovala aj pôvodná žalobkyňa a samotná sťažovateľka, a to opakovanými návrhmi na zmenu účastníctva v konaní. Okresný súd tiež uviedol, že žalovaný v 1. rade ako obchodná spoločnosť má 5 spoločníkov, pričom jedným zo spoločníkov je pôvodne žalovaný v 3. rade a zvyšní štyria spoločníci sú štátni občania Ruskej federácie. Za žalovaného v 1. rade je oprávnený konať štatutárny orgán – konateľ, pričom žalovaný v 1. rade má troch konateľov, kde jedným z nich je [REDAKOVANÉ], ktorý je aj členom predstavenstva a jediným prokuristom pôvodne žalovaného v 2. rade, a zvyšní dvaja konatelia sú taktiež občanmi Ruskej federácie. Je teda nelogické, ak pôvodná žalobkyňa v predmetnej žalobe namieta prepojenia žalovaného v 1. rade a pôvodne žalovaných v 2. a 3. rade a zneužívanie postavenia žalovaného v 1. rade ako väčšinového spoluvlastníka a vlastníka a súčasne namieta priťahy v konaní z dôvodu doručovania písomností súdu mimo Slovenskej republiky, ak jediným konateľom na území Slovenskej republiky je osoba, ktorej prepojenie namieta. Okresný súd, majúci na zreteli a súčasne vnímajúc konflikt záujmov medzi pôvodnou žalobkyňou a následne sťažovateľkou a žalovaným v 1. rade, posúdil právnu stránku a účelnosť doručovania rozhodnutí súdu tak, že od začiatku konania doručoval všetky písomnosti a rozhodnutia všetkým stranám sporu. Okresný súd konštatoval, že sťažovateľka (resp. pôvodná žalobkyňa) nenamietali takýto spôsob doručovania od začiatku konania a v žalobe nie je uvedená žiadna argumentáciu na doručovanie písomností správcovi budovy. K tejto sa sťažovateľka začala vyjadrovať prvýkrát až približne 2 roky po podaní žaloby.

10. Okresný súd aj za súčasného znenia zákona č. 182/1993 Z. z. zastáva názor, že v predmetnej veci nemožno doručovať písomnosti výlučne správcovi budovy, a túto argumentáciu opiera aj o rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 133/2018 z 23. apríla 2019. V zmysle uvedeného zastáva názor, že aj v prípade sťažovateľky, kde žalovanými sú všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov (aj žalovaný v 1. rade), na konanie (a ani na doručovanie písomností súdu) nie je žalovaný v 1. rade v postavení správcu budovy pasívne vecne legitimovaný. Okresný súd poukázal aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 194/2012. Po vyhodnotení všetkých okolností danej veci sa javí ako vhodnejší postup súdu konať samostatne s vlastníkmi bytov a nebytových priestorov, a to vzhľadom na námietky sťažovateľky na konanie žalovaného v 1. rade, jeho personálne, obchodné a iné prepojenie na pôvodne žalované subjekty, ako aj jeho postavenie správcu budovy, a to pri sledovaní účelu efektívnosti a účelnosti súdneho konania a poskytnutia náležitej súdnej ochrany sťažovateľke.

11. Zmenou právnej úpravy, na ktorú sťažovateľka poukazuje (zákonom č. 246/2015 Z. z. a č. 283/2018 Z. z.) sa síce posilnilo postavenie a oprávnenia správcu budovy, čo však v žiadnom prípade neznamená, že vlastníci bytov a nebytových priestorov stratili vecnú legitimáciu v sporoch týkajúcich sa správy bytového domu (pozri napr. uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 302/2019). Vlastníci bytov tým nestratili ani vecnú legitimáciu v sťažovateľkou namietanom konaní na doručovanie písomností súdu, a preto celú argumentáciu sťažovateľky založenú na zbytočných priet'ahoch v konaní pre nesprávne doručovanie písomností považuje okresný súd za nesprávnu. Vzhľadom na už uvedené nie je aplikácia § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom do 31. októbra 2018 v predmetnej veci prijateľná.

12. Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanej rýchlosti konania okresný súd popísal chronológiu jednotlivých úkonov v danej veci a zdôraznil, že sťažovateľka v priebehu konania doručila sedem návrhov na zmenu účasti v konaní na strane žalovaných a jeden návrh na strane žalobcu. Sťažovateľka tiež podala dva návrhy na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorými sa súd zaoberal a o ktorých rozhodoval. Proti rozhodnutiu súdu o druhom návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia podala sťažovateľka opravný prostriedok, ktorým sa zaoberal odvolací súd, ktorý rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. Okrem uvedeného v priebehu konania došlo k zmene právneho zástupcu sťažovateľky z dôvodu pozastavenia výkonu advokácie pôvodnému právnenému zástupcovi. Okresný súd na základe uvedeného zastáva názor, že konal a dosiaľ koná plynulo, bez priet'ahov, dostatočne sústredene a efektívne. Vzhľadom na potrebu vysporiadať sa so všetkými osobitosťami predmetného konania, ktoré ani súd, ani sťažovateľka nemohli ovplyvniť a ktoré nastali (existovali) nezávisle od vôle strán sporu a súdu, aj keď toto konanie trvá od roku 2017 a stále nie je v merite ani rozhodnuté, objektívne v ňom nemožno konštatovať zbytočné priet'ahy zavinené správaním súdu. Okresný súd v doterajšom priebehu konania posudzoval opodstatnenosť a právnu relevantnosť aj dvoch návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom sťažovateľka v návrhoch poukazovala nielen na skutočnosti tvrdené v predmetnom konaní, ale aj v konaniach vedených pred Okresným súdom Košice I (sp. zn. 30 Cb 101/2017), Okresným súdom Banská Bystrica vo veci návrhu na vydanie platobného rozkazu postúpeného Okresnému súdu Žilina na prejednanie a rozhodnutie, o ktoré opierala opodstatnenosť a naliehavý právny záujem na neodkladných opatreniach. Okresný súd o oboch návrhoch rozhodol v zákonných lehotách.

II.2. Replika sťažovateľky:

13. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla, že okresný súd podaným vyjadrením nevyvrátil dôvodnosť ústavnej sťažnosti, jeho argumentácia je skreslená, ním citované rozhodnutia nepodporujú ním tvrdené závery, prípadne nevyvracajú argumentáciu sťažovateľky.

14. Po takmer 4,5 roku trvania súdneho konania okresný súd predstrel vo vyjadrení novú argumentáciu, že doručoval listiny všetkým žalovaným (a nielen zákonnému zástupcovi žalovaných) z dôvodu sťažovateľkou napádaných prepojení týkajúcich sa [REDAKOVANÉ], resp. spoločnosti Finerg International, s. r. o. Sťažovateľka nikdy netvrdila, že okresný súd mal doručovať listiny konateľom spoločnosti Finerg International, s. r. o., doručovať mal spoločnosti Finerg International, s. r. o., resp. jej právnomu zástupcovi. Odhliadnuc od skutočnosti, že by išlo o doručovanie len jednému subjektu namiesto niekoľkých desiatok žalovaných (čo by už len z pohľadu počtu adresátov zjednodušilo doručovanie), treba tiež uviesť, že pri žalovanom by k doručeniu prakticky vždy došlo najneskôr uplynutím 15-dňovej úložnej doby, keďže by sa doručovalo elektronicky. To platí aj pri doručovaní právnomu zástupcovi spoločnosti Finerg International, s. r. o., ktorý má aktivovanú elektronickú schránku.

15. Okresný súd tiež uvádza, že spôsob doručovania sťažovateľka nenamietala od začiatku konania a v žalobe nie je uvedená žiadna argumentácia na doručovanie písomností správcovi budovy. K tejto argumentácii sťažovateľka podotýka len toľko, že sťažovateľka (resp. jej právna predchodkyňa) nemala vedomosť o spôsobe doručovania zo začiatku konania a porušovateľ bol aj tak takmer nečinný. Navyše súd pozná právo, a teda nebolo potrebné súd poučovať, že má doručovať zákonnému zástupcovi žalovaných.

16. Doručovanie všetkým žalovaným ospravedlňuje okresný súd aj § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom do 31. októbra 2018: „... toto zastupovanie trvá, kým sa v konaní pred súdom nepreukáže rozpor medzi záujmom správcu so záujmom zastupovaných vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome.“ Uvedené ustanovenie nemá podľa sťažovateľky žiaden význam, v konaní sa nepreukázal rozpor medzi záujmom správcu a záujmom zastupovaných vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome – zastupovanými vlastníkami sú všetci vlastníci v budove s výnimkou sťažovateľky.

17. Keď porušovateľ argumentuje, že doručovanie spoločnosti Finerg International, s. r. o., by bolo zmätočné, keďže táto je aj správcou budovy a aj žalovaným v 1. rade, tak to je účelové. Otázka, či je podanie určené správcovi alebo vlastníkovi, by mohla byť vyriešená jednoduchou zmienkou uvedenou priamo v listine odoslanej súdom.

18. Aj keď právna predchodkyňa sťažovateľky podala návrh na zmenu subjektov na strane žalobcu a žalovaných 25. apríla 2018, okresný súd o ňom rozhodol až 1. septembra 2019 a tiež rozhodol aj o návrhu na zmenu na strane žalovaných z 8. júla 2019. Rozhodnutie o zmene účastníkov bolo urgované aj podaním z 22. júla 2019 s odôvodnením, že situácia týkajúca sa bytu a budovy sa vyvíja a sťažovateľka z dôvodu nepripustenia do súdneho konania nemôže v konaní uplatňovať svoje práva. Sťažovateľka zastáva názor, že pri rozhodovaní o návrhu na zmenu strán konania a návrhu na vydanie neodkladného opatrenia vytvoril okresný súd procesnú pascu spočívajúcu v tom, že účelovo rozhodol o zmene strán až po rozhodnutí o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Pokiaľ by porušovateľ postupoval pri rozhodovaní o zmene účasti (na základe

návrhov podaných pred návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia z 1. augusta 2019) efektívne a účinne, tak mohol a mal o nich rozhodnúť tak, aby sa mohol meritórne zaoberať aj návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia (namiesto jeho zamietnutia z procesných dôvodov nezavinených sťažovateľkou, ale zavinených nesprávnym procesným postupom porušovateľa).

19. V konaní bolo síce podaných viacero návrhov na zmenu účastníctva, avšak na základe nich vydával súd len jednoduché rozhodnutia technického charakteru. Podľa sťažovateľky tým nemôžu byť ospravedlnené zbytočné prietahy v konaní, keď je okrem iného prvé pojednávanie nariadené až po približne 4,5 roku od začatia konania a len ako dôsledok prijatia ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

20. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je založená na jej tvrdení o nečinnosti okresného súdu a jeho neefektívnej činnosti v napadnutom konaní, ktoré ani po štyri a pol roku nie je právoplatne skončené. Predmetom napadnutého konania je určenie neplatnosti uznesení prijatých na schôdzi vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorého sa sťažovateľka domáha ako prehlasovaná vlastníčka jedného z bytov. Sťažovateľka v napadnutom konaní vystupuje v pozícii žalobkyne na základe uznesenia okresného súdu z 1. septembra 2019 právoplatného 26. septembra 2019, ktorým pripustil sťažovateľku do konania na miesto pôvodnej žalobkyne na základe zmluvy o predaji podniku.

21. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

22. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

23. Vychádzajúc zo základných kritérií hodnotenia prejednávania veci v primeranej lehote, ústavný súd otázku existencie zbytočných prietahov v konaní skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľky preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitost', povahu veci, ďalej správanie sťažovateľky v priebehu konania a postup krajského súdu, ktorý bol v danej veci odvolacím súdom.

24. Pokiaľ ide o kritérium právnej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že danú vec možno považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, čiže po právnej stránke nie je v zásade možné konštatovať právnu zložitost' napadnutého konania. Z obsahu súdneho spisu, ako aj vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu vyplýva, že

predmetný spor je „poznačený“ do istej miery skutkovou zložitou spočívajúcou v tom, že na strane žalovaných vystupuje pomerne značný počet účastníkov sporového konania (z pôvodných 18 žalovaných postupne narástol na 52 žalovaných), pričom opakovaná potreba ustálenia okruhu žalovaných bola vyvolaná častými zmenami vo vlastníckych vzťahoch jednotlivých bytov hotela Lesná.

25. Pokiaľ ide o povahu veci z hľadiska jej významu pre sťažovateľku, ústavný súd konštatuje, že nie je takou závažnou, aby si vyžadovala osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti jej rozhodovania.

26. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom. Ústavný súd zo súdneho spisu okresného súdu zistil, že priebeh konania pred okresným súdom bol viackrát charakterizovaný využitím procesných dispozičných oprávnení sťažovateľky, ktoré na strane okresného súdu vyvolali povinnosť reagovať na tieto procesné návrhy. Išlo o dva návrhy na nariadenie neodkladného opatrenia, sedem návrhov na zmenu účastníctva na strane žalovaných a jeden návrh na zmenu na strane žalobcu. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľke procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie jej práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy (m. m. I. ÚS 31/01). Uvedené skutočnosti nepochybne mali dopad na celkovú dĺžku trvania konania, na čo ústavný súd musel pri posudzovaní veci prihliadnuť.

27. K samotnému postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd konštatuje, že konanie začalo podaním žaloby 25. septembra 2017 a dosiaľ nie je vo veci vydané žiadne meritórne rozhodnutie. Prvé pojednávanie vo veci je nariadené na 22. apríl 2022, teda po viac ako štyri a pol roku od podania žaloby. Pri posudzovaní postupu okresného súdu ústavný súd identifikoval v priebehu napadnutého konania viaceré obdobia ničím neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, v dôsledku ktorých došlo k neprimeranému predĺženiu napadnutého konania. Okresný súd bol nečinný v období od podania žaloby do 21. augusta 2018, keď bola pôvodná žalobkyňa vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku, čo predstavuje 11 mesiacov nečinnosti. Ďalej okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila relevantná prekážka, od 19. decembra 2018, keď pôvodná žalobkyňa doručila listiny pre rozhodnutie o jej návrhu na zmenu subjektu na strane žalobcu, do 4. júna 2019, keď okresný súd uznesením vyzval žalobkyňu o doplnenie označenia subjektu, ktorý vstúpil do práv a povinností žalovaného v 1. rade.

28. Postup okresného súdu v napadnutom konaní sa vyznačuje tiež zdĺhavosťou rozhodovania o návrhu pôvodnej žalobkyne na zmenu subjektov na strane žalobcu z 26. apríla 2018, o ktorom okresný súd rozhodol až uznesením z 1. septembra 2019 napriek dvom urgenciám (zo 4. mája 2018 a z 22. júla 2019). V totožný deň okresný súd rozhodol aj o návrhu pôvodnej žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia z 2. augusta 2019, ktorý zamietol z procesných dôvodov, pretože o zmene účastníctva ešte nebolo právoplatne rozhodnuté, čo však bolo spôsobené predovšetkým postupom okresného súdu. Predmetné rozhodnutie tak vyvolalo podanie druhého návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zo 14. októbra 2020, o ktorom bolo negatívnym spôsobom rozhodnuté uznesením z 13. novembra 2020 potvrdeným krajským súdom uznesením č. k. 9 Co 54/2020 zo 14. januára 2021. Argumentáciu okresného súdu o potrebe opakovaného rozhodovania o zmene na strane žalovaných vyvolanej zmenou vlastníckych vzťahov v dome

ústavný súd zohľadnil, uvedené rozhodnutia je však potrebné vnímať ako jednoduché procesné rozhodnutia, ktoré možno očakávať aj v budúcnosti, pokiaľ okresný súd nepristúpi k úkonom, ktoré vec sťažovateľky priblížia k meritórnemu výsledku.

29. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky o nepotrebnosti doručovania všetkým žalovaným (ale iba žalovanému v 1. rade ako správcovi), ktorá vyplýva zo zákona č. 182/1993 Z. z., ústavný súd konštatuje, že podľa právnej úpravy platnej do 31. októbra 2018 (v čase podania žaloby) správca v súdnych konaniach pri správe domu mal postavenie priameho zástupcu *sui generis ex lege* (podľa § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. konal za vlastníkov). Po prijatí novely zákonom č. 283/2018 Z. z. účinné od 1. novembra 2018 (v čase postupu okresného súdu v napadnutom konaní) má správca postavenie nepriameho zástupcu (pozri § 9 ods. 7 – správca vo vlastnom mene zastupuje a koná na účet vlastníkov bytov) v konaniach pred súdom. Predmetnou zmenou právnej úpravy len došlo k zmene postavenia správcu ako zákonného zástupcu vlastníkov z priameho zástupcu na nepriameho zástupcu vlastníkov bytov. Zákonná úprava zastúpenia vlastníkov bytov a nebytových priestorov správcom aj v konaní pred súdom teda neznamená, že by si svoje práva na súde nemohli hájiť aj samotní vlastníci bytov a nebytových priestorov, čo napokon netvrdí ani sťažovateľka.

30. Okresný súd svoj procesný postup pri doručovaní písomností všetkým žalovaným (namiesto doručovania správcovi) odôvodňuje majetkovými a personálnymi prepojeniami medzi jednotlivými žalovanými. Podľa názoru ústavného súdu však neexistuje žiaden relevantný dôvod na nevyužitie zákonného splnomocnenia vyplývajúceho z § 8b zákona č. 182/1993 Z. z., ktoré okrem iného umožňuje doručovanie písomností len správcovi, čím by bol postup okresného súdu v napadnutom konaní efektívnejší a rýchlejší. Taký postup okresného súdu odôvodňuje aj § 9 ods. 8 písm. a) zákona č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom od 1. novembra 2018, v zmysle ktorého zákonné zastúpenie vlastníka správcom a spoločenstvom sa rozširuje aj na konania iniciované vlastníkom bytu a nebytového priestoru, ktorý bol prehlasovaný (čo je predmetom napadnutého konania iniciovaného právnou predchodkyňou sťažovateľky), pričom zastúpenie bude trvať, kým sa pred súdom nepreukáže rozpor záujmov správcu so záujmami zastúpených vlastníkov (§ 9 ods. 7 zákona č. 182/1993 Z. z.), čo sa v napadnutom konaní zatiaľ nestalo. Na základe uvedeného považuje ústavný súd postup okresného súdu pri doručovaní písomností za nehospodárny a formalistický.

31. Obranu okresného súdu o jednotlivých konateľoch, resp. spoločníkoch žalovaného v 1. rade, ktorí žijú mimo územia Slovenskej republiky, čo si vyžiadalo doručovanie do zahraničia, ústavný súd považuje za irelevantnú vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný v 1. rade je právnickou osobou (právne zastúpená advokátom), keď pre doručovanie písomností platia ustanovenia § 106 a nasl. Civilného sporového poriadku.

32. Na základe už uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd nezvolil taký procesný postup v napadnutom konaní, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza, a preto postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (výrok 1 nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

33. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

34. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

35. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

36. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

37. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 4 000 eur, čo odôvodňuje nečinnosťou, resp. nesprávnou činnosťou okresného súdu.

38. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadost'učinenia zohľadnil svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), predmet konania, celkovú dĺžku konania, správanie sťažovateľky, postup okresného súdu a dospel vzhľadom na všetky okolnosti danej veci k tomu, že primerané finančné zadost'učinenie v tejto veci predstavuje sumu 500 eur (bod 3 výroku nálezu). V prevyšujúcej časti návrhu nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

39. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 13 ods. 2). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je v sume 181,18 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,87 eur, základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,50 eur hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby, z toho dva úkony uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 (vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v celkovej výške 589,21 eur, čo spolu s daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 707,45 eur (bod 4 výroku nálezu).

40. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu